IX kadencja

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **Komisji Łączności z Polakami za Granicą**
(nr 39)
z dnia 8 marca 2022 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Łączności z Polakami za Granicą (nr 39)

8 marca 2022 r.

Komisja Łączności z Polakami za Granicą, obradująca pod przewodnictwem posła **Roberta Tyszkiewicza (KO)**, przewodniczącego Komisji, zrealizowała następujący porządek dzienny:

– zaopiniowanie kandydata na stanowisko Konsula Generalnego RP w Ałmaty;

– sprawy bieżące.

W posiedzeniu udział wzięli: **Piotr Wawrzyk** sekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych wraz ze współpracownikami, **prof. Józef Tymanowski** kandydat na stanowisko Konsula Generalnego Rzeczypospolitej Polskiej w Ałmaty.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Leszek Jasiński** oraz **Jakub Sindrewicz** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (KO):

Dzień dobry. Otwieram posiedzenie Komisji. Witam panie posłanki i panów posłów. Witam pana Piotra Wawrzyka sekretarza stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych. Witam, panie ministrze. Witam pana Marcina Jakubowskiego dyrektora Departamentu Konsularnego w MSZ. Witam, panie dyrektorze. Witam pana Radosława Petermana dyrektora Biura Spraw Osobowych w Ministerstwie Spraw Zagranicznych oraz pana Józefa Tymanowskiego kandydata na stanowisko Konsula Generalnego RP w Ałmaty.

Informuję, że dzisiejsze posiedzenie zostało zwołane i prowadzone będzie z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej umożliwiających porozumiewanie się na odległość. Bardzo proszę, rozpocznijmy od sprawdzenia kworum. Proszę państwa posłów o naciśnięcie jakiegokolwiek przycisku w celu potwierdzenia obecności na posiedzeniu. Stwierdzam kworum. Głosowanie jeszcze pozostawimy otwarte, aby posłowie mieli jeszcze czas na potwierdzenie swojej obecności.

Porządek dzisiejszego posiedzenia obejmuje dwa punkty. W punkcie pierwszym – zaopiniowanie kandydata na stanowisko Konsula Generalnego Rzeczypospolitej Polskiej w Ałmaty. W punkcie drugim – sprawy bieżące.

Czy są uwagi do porządku dziennego? Nie słyszę. Przechodzimy zatem do jego realizacji. Bardzo proszę pana ministra Piotra Wawrzyka o prezentację kandydatury Konsula Generalnego RP w Ałmaty. Bardzo proszę, panie ministrze.

Sekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych Piotr Wawrzyk:

Dziękuję bardzo. Panie przewodniczący, państwo przewodniczący, Wysoka Komisjo, chciałbym zarekomendować Wysokiej Komisji kandydaturę pana Józefa Tymanowskiego na stanowisko Konsula Generalnego Rzeczypospolitej Polskiej w Ałmaty, Kazachstan.

Pan Józef Tymanowski jest profesorem nauk społecznych, od 2019 r. pracownikiem naukowym Uniwersytetu Warszawskiego. Od 2011 do 2019 r. był kierownikiem Zakładu Europejskich Studiów Subregionalnych, w latach 2010-2013 przewodniczącym Komisji Jakości ds. Kształcenia w Instytucie Europeistyki. W latach 2012-2015 był również opiekunem Studenckiego Koła Młodych Dyplomatów oraz Koła Współpracy Polska Wschód.

Jest autorem prawie 60 publikacji naukowych wydanych w Polsce i za granicą, w tym 17 monografii, które w zasadzie dotyczą wyłącznie obszaru krajów powstałych po rozpadzie Związku Radzieckiego. Jest członkiem licznych rad i towarzystw naukowych, skupiających się na podejściu badawczym do krajów postradzieckich, a także redaktorem naczelnym „Studiów Wschodnioeuropejskich”. W latach 2012-2017 wygłaszał liczne

referaty i uczestniczył w konferencjach w krajach dawnego Związku Radzieckiego. Biegle włada językiem rosyjskim, a także w stopniu komunikatywnym językiem niemieckim.

Biorąc pod uwagę przygotowanie kandydata oraz jego doświadczenie zawodowe i umiejętności pragnę zarekomendować Wysokiej Komisji pana Józefa Tymanowskiego na stanowisko Konsula Generalnego Rzeczypospolitej Polskiej w Ałmaty. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (KO):

Dziękuję, panie ministrze. Bardzo proszę pana profesora o prezentację najważniejszych założeń misji konsularnej w Ałmaty.

Kandydat na Konsula Generalnego Rzeczypospolitej Polskiej w Ałmaty prof. Józef Tymanowski:

Szanowny panie przewodniczący, szanowna Wysoka Komisjo, panie ministrze, państwo dyrektorzy, jestem niezwykle zaszczycony, iż mogę dzisiaj stanąć przed Wysoką Komisją i zaprezentować swoją misję w charakterze Konsula Generalnego RP w Ałmaty.

Na początku kilka informacji dotyczących Konsulatu Generalnego RP w Ałmaty. Pozwolę sobie przypomnieć, że Konsulat Generalny Rzeczypospolitej Polskiej w Ałmaty został powołany w 2009 r. Terytorialnie obejmuje Republikę Kirgiską oraz dziewięć obwodów Republiki Kazachstanu. Konsulat Generalny RP w Ałmaty obejmuje swoim zasięgiem 64% terytorium Kazachstanu. Powierzchnia obwodu konsularnego jest rozległa i obejmuje blisko 2 mln kilometrów. Odległości między miastami sięgające kilku tysięcy kilometrów, ogromne rozproszenie środowisk polonijnych oraz słabo rozwinięta infrastruktura mają istotny wpływ na prace placówki. Według spisu powszechnego z 2009 r. w obwodach Kazachstanu, należących do okręgu konsularnego w Ałmaty, narodowość polską zadeklarowało łącznie 3031 osób, co stanowi niespełna 10% zamieszkałych w Kazachstanie obywateli polskiej narodowości.

W kazachstańskiej części okręgu konsularnego w Ałmaty jest zarejestrowanych sześć organizacji polonijnych. Największą jest Centrum Kultury Polskiej „Więź" w Ałmaty, której prezesem jest Tatiana Sławiecka. Moja rola będzie polegała na inspirowaniu do działań i wspieraniu polonijnych organizacji m.in. poprzez powoływanie Rady Konsultacyjnej, debat i konferencji. Planuję również odwiedzać regiony gdzie brak jest obiecanej struktury polonijnej, ale żyją tam Polacy. Moim głównym zadaniem jako konsula generalnego będzie przede wszystkim realizacja rządowego programu współpracy z Polonią i Polakami za granicą, obowiązującego od 2015 r.

W zakresie wspierania nauczania języka polskiego istotnym jest aby język polski był nie tylko spełnieniem wymogu migracyjnego do Polski, ale przede wszystkim był synonimem kultury i przynależności do narodu polskiego. Warto przypomnieć, że według spisu powszechnego w Kazachstanie w 1989 r. tylko 12% Polaków przyznawało, że posługuje się językiem polskim. Mam zatem kontynuować starania o pozycjonowanie nauki języka polskiego w szkołach państwowych, jako języka mniejszości narodowej lub języka obcego. Zamierzam również wspierać naukę języka polskiego w placówkach zarówno przy parafiach rzymskokatolickich, jak i w szkołach. Pozytywnym przykładem edukacji języka polskiego jest Gimnazjum nr 23 w Ałmaty, w którym funkcjonują cztery polskie klasy, liczące 60 uczniów. Warto więc powielać te doświadczenia w innych obwodach, jeżeli chodzi o naukę języka polskiego.

Drugim celem strategicznym rządowego programu, który zamierzam realizować, jest zachowanie i umacnianie polskiej tożsamości, zapewnienie możliwości uczestniczenia w kulturze narodowej. Dobrą i sprawdzoną formą kształtowania polskiej świadomości narodowej może być ukazywanie polskiej wrażliwości historycznej poprzez festiwal filmów polskich i prezentację m.in. takich filmów jak „Złączyć się z narodem" reżysera Jerzego Szkamruka czy „Rozstrzelać Polaków" ukazujący antypolską operację NKWD w 1937 r., reżysera Mirosława Majerana. Również wskazanym jest pokazywanie dorobku polskiej kultury poprzez eksponowanie wystaw muzealnych, jak np. wystawy poświęconej 230. rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja. Będę również promował polską kulturę i historię z myślą nie tylko o miejscowych Polakach, ale też o kazachstańskich sąsiadach. Myślę, że dla społeczności polonijnej, ale również społeczności kazachstańskiej celowym jest propagowanie Polaków, którzy w sposób istotny przyczynili się do rozwoju kultury kazach-

stańskiej, jak m.in. Adolf Januszkiewicz, autor pieśni, legend i wierzeń kazachstańskich, którego imieniem nazwano jedną z ulic w Ałmaty. Drugim z Polaków jest postać Gustawa Zielińskiego, autora poezji „Kirgiz” oraz „Stepy”. Jest to okazja i możliwość zorganizowania konkursu wiedzy o dorobku tych Polaków w Kazachstanie wśród uczniów szkół średnich, co w znacznym stopniu przyczyniło się do propagowania tożsamości i historii Polaków. Budowanie dorobku wizerunku to także odwoływanie się do współczesności, a zwłaszcza polityki prorodzinnej, która jest istotnym ogniwem kształtowania systemu wartości, jak i poczucia dumy z przynależności do narodu polskiego.

Jeśli chodzi o wyzwania historyczne, to nie możemy zapomnieć o miejscach pamięci. Niedaleko Ałmaty, wzdłuż linii kolejowej w kierunku Taszkientu, znajdują się cztery cmentarze na których spoczywają żołnierze Armii Władysława Andersa i uchodźcy cywilni. Natomiast w południowym Kirgistanie, w miejscowości Dżalalabad, znajduje się jeden cmentarz wojenny żołnierzy armii Andersa. Oczywistym jest abyśmy pielęgnowali te miejsca pamięci związane z polską obecnością.

Istotną rolę w kształtowaniu polskiej tożsamości w Kazachstanie pełni Kościół rzymskokatolicki, który skupia około 360 tys. wiernych. Przewodniczącym Konferencji Episkopatu Kazachstanu jest Polak, arcybiskup Tomasz Peta, obecnie obywatel Kazachstanu. Od kilku lat odnotowywana jest tendencja wycofywania języka polskiego z liturgii, a dotychczasowe msze w języku polskim zastępowane są mszami w języku rosyjskim i angielskim. Na terenie ałmackiego obwodu konsularnego pracuje obecnie 23 duchownych z Polski, w tym trzech w Kirgistanie.

Trzecim celem strategicznym rządowego programu współpracy, który mam zamiar realizować jest wzmacnianie pozycji środowisk polonijnych. Zamierzam ten cel realizować poprzez takie działanie jak: powołanie dwóch polonijnych rad konsultacyjnych tj. Rady Nauki i Kultury oraz Rady Biznesu, które poprzez reprezentację środowiska polonijnego ze wszystkich obwodów mogłyby być inicjatorami wielu przedsięwzięć o charakterze naukowym, kulturowym i biznesowym. Udział w radzie przedstawicieli polonijnych struktur stworzy możliwość bardziej znaczącej integracji tego środowiska i podejmowania wielu inicjatyw adresowanych zarówno do Polonii jak i obywateli Kazachstanu. W celu wzmacniania pozycji środowisk polonijnych zamierzam zainicjować współpracę z redaktorami takich czasopism jak „Ałmatyński Kurier Polonijny” i „Polonus”, aby oddziaływać w sferze werbalnej na środowiska polonijne. Czasopisma te powinny skupiać się – sądzę, że już to robią – osoby polskiego pochodzenia, które będą zainteresowane systemowym generowaniem idei związanej z reprezentowaniem dorobku kultury nauki, osiągnięć gospodarczych i sportowych. Dodatkowym instrumentem realizacji tych zadań powinny być seminaria, debaty i konferencje, które z jednej strony mogłyby integrować elitę polonijną, a z drugiej strony powinny inicjować współpracę z regionalną elitą kazachstańską. Należy podkreślić, że stosunek władz lokalnych do Polaków na tym terenie generalnie jest pozytywny. To potencjał, który zamierzamy jak najbardziej wykorzystywać w swojej pracy.

W celu wsparcia działających struktur polonijnych zamierzam zainicjować w obwodzie ałmackim radę współpracy naukowej i kulturowej Polska-Kazachstan, do której chciałbym zaprosić znaczących w systemie politycznym Republiki Kazachstanu Kazachów, absolwentów uczelni polskich, a po stronie polskiej pracowników naukowych Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu Jagiellońskiego i Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego im. Jana Pawła II. Rada skupiająca i znacząca w życiu naukowym, jak i politycznym może być skutecznym instrumentem w realizacji zadań strategicznych rządowego programu współpracy z Polonią i Polakami za granicą.

Kolejnym celem – przedostatnim – programu jest wspieranie powrotu Polaków do kraju. Ważnym zadaniem stojącym przed placówką jest aktywna promocja Polski i polskiej kultury i nauki języka polskiego, rozwój oświaty polonijnej, prowadzenie działalności informacyjnej dotyczącej problematyki repatriacji czy uzyskania Karty Polaka. Należy podkreślić, że w 2021 r. do Konsulatu Generalnego RP Ałmaty wpłynęły 53 wnioski o wydanie lub przedłużenie ważności Karty Polaka. Strona kazachstańska odnosi się do wyjazdu osób polskiego pochodzenia z rezerwą. Opuszczanie i wyludnianie się małych polskich wiosek przez całe rodziny w wieku produkcyjnym wzbudza zaniepo-

kojenie, szczególnie lokalnej administracji. Należy zachować zatem pewną wrażliwość w całym procesie nabywania przedłużania Karty Polaka, aby nie narażać niepotrzebnie dobrych relacji z władzami lokalnymi Kazachstanu. Kwestia repatriacji, to jeden z najważniejszych tematów dotyczących naszych rodaków w Kazachstanie. Od 2017 r. nastąpił trzykrotny wzrost zainteresowania otrzymaniem wiz repatriacyjnych do Polski. Jeśli uwzględnimy również zamieszki, które miały miejsce na początku stycznia w 2022 r. w Kazachstanie, to łatwo odgadnąć, że liczba chętnych obywateli polskiego pochodzenia ubiegających się o wizę, będzie wzrastać a nie maleć.

Warto podkreślić, że pomimo pandemii w okręgu konsularnym w Ałmaty odnotowano zwiększoną liczbę spraw w obszarze wizowym, to jest 5133, nastąpił wzrost do roku ubiegłego o 116%. Jednocześnie odmówiono wiz. To były próby wyłudzenia i to jest około 182%. Problem wizowy traktuję jako jeden z ważniejszych w moich działaniach, a proces przyjmowania wniosków i wydawania wiz będzie realizowany z poszanowaniem kultury i godności interesantów. Należy podkreślić, że epidemia COVID-19, kazachizacja życia publicznego, a także ubożenie społeczeństwa przyspieszają proces odpływu ludności niekazachstańskiej. Kraj opuszczają Rosjanie, Ukraińcy, Białorusini, a także Polacy i Niemcy. W ciągu ostatnich lat zwiększył się udział procentowy ludności kazachstańskiej w populacji kraju, potęgowanej napływem z krajów ościennych. Postępujący proces kazachizacji i odpływ ludności pochodzenia europejskiego oraz niepewna sytuacja polityczna w Kirgistanie są czynnikami warunkującymi liczbę osób zainteresowanych repatriacją do Polski, a także starających się migrować do Polski z innych krajów poprzez m. in. próby wyłudzenia wiz z prawem do pracy. Moim zadaniem będzie zatem zwrócenie szczególnej uwagi na cały proces repatriacji, aby przebiegał on zgodnie z oczekiwaniami obywateli polskiego pochodzenia, a założeniami ustawy z 2000 r. oraz możliwościami realizacji tej ustawy przez Polskę.

Bardzo istotnym jest aby podczas spotkań z Polonią wyjaśniać i tłumaczyć zasady i warunki osiedlania się w Polsce. Kazachowie polskiego pochodzenia, którzy otrzymują wizy repatriacyjne do Polski powinni mieć pełną świadomość swych decyzji i warunków życia w Polsce.

Ostatnim, piątym celem strategicznym rządowego programu współpracy jest rozwój kontaktów młodzieżowych, naukowych, kulturalnych, gospodarczych, sportowych oraz współpracy samorządów z Polską. Rozwój kontaktów zarówno młodzieżowych, naukowych czy gospodarczych, to przede wszystkim potrzeba spotkań i tworzenie ram instytucjonalnych jak np. rady konsultacyjne, debaty, konferencje, które będą stwarzały możliwości zapoznawania się z danym problemem i ewentualną próbą ich rozwiązania.

Niezwykle ważne z punktu widzenia polskich interesów jest wspieranie kontaktów gospodarczo-biznesowych w okręgu konsularnym. Warto przypomnieć, że w ałmackim okręgu konsularnym działa około 60 firm polskich lub ich przedstawicielstw. Znaczącą wagę będę przywiązywał do podtrzymywania obecnie istniejącej współpracy samorządów Polski i Kazachstanu, a także inspirował do nowych umów o współpracy. Dobrym przykładem jest współpraca między województwem lubelskim i obwodem ałmackim.

Zamierzam kontynuować dobrą tradycję spotkań polskiego biznesu w ałmackim okręgu konsularnym, jak również w pozostałych okręgach w zależności od potrzeb. Spotkania te będą miały charakter doradczo-biznesowy, jak i wymiany najlepszych praktyk w tej dziedzinie. Moje działania będą się również koncentrowały na udzielaniu pomocy konsularnej, którą uważam za bardzo ważną z punktu widzenia funkcjonowania konsulatu generalnego. Ewentualne przypadki nieszczęśliwych wypadków obywateli polskich czy obywateli Unii Europejskiej muszą spotkać się z natychmiastową pomocą ze strony konsulatu generalnego. Uwzględniając demonstracje, które miały miejsce w Kazachstanie, a zwłaszcza w Ałmaty na początku stycznia 2022 r., będę zwracał szczególną uwagę na działania zgodnie z zasadami bezpieczeństwa, odwołując się do wytycznych MSZ z 2017 r. w sprawie zasad postępowania w placówkach zagranicznych podczas kryzysów.

W wielu kwestiach niezmiernie ważną będzie współpraca z Kościołem katolickim, który jest naturalnym miejscem spotkań wielu Polaków oraz instytucjami państwowymi, jak chociażby z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Instytutem Pamięci Narodowej. Dużą wagę będę również przywiązywał do współpracy ze Strażą Graniczną,

Prokuraturą Krajową, Ministerstwem Edukacji i Nauki, Narodową Agencją Wymiany Akademickiej, Ośrodkiem Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą, a także Urzędem do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych.

Poza wymienionymi powyżej priorytetami pragnę zapewnić, że będę dążył do jak najlepszych kontaktów z władzami lokalnymi, a Konsulat Generalny Rzeczypospolitej Polskiej w Ałmaty będzie dobrze działającą placówką, solidnie wykonującą przewidziane prawem czynności konsularne i godnie reprezentującą Rzeczpospolitą Polską zarówno wobec miejscowych Polaków, jak i naszych kazachstańskich partnerów. Wyznaczenie mnie jako kandydata na Konsula Generalnego RP w Ałmaty traktuję jako wielki zaszczyt, ale przede wszystkim traktuję jako zadanie i misję, którym ze wszech miar postaram się sprostać, jeżeli tylko szanowna Komisja, pozytywnie zaopiniuje moją kandydaturę.

Szanowny panie przewodniczący, szanowne panie i panowie posłowie, dziękuję jeszcze raz za możliwość przedstawienia głównych założeń Konsulatu Generalnego RP w Ałmaty. Jestem do państwa dyspozycji.

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (KO):

Dziękuję bardzo. Otwieram debatę. Czy są pytania do pana kandydata ze strony Komisji? Pan poseł Olichwer, bardzo proszę.

Poseł Tomasz Olichwer (KO):

Bardzo dziękuję, panie przewodniczący. Mam pytanie, podoba mi się pana program, podobają mi pana założenia. Myślę, że jeżeli pan oczywiście zostanie wybrany, to uda się panu zrealizować większość z pana pomysłów. Chciałbym jeszcze zapytać, jaki do tej pory pan miał kontakt z Kazachstanem? Jak często pan bywał, jakie do tej pory podejmował pan działania na tym terenie? Dziękuję.

Kandydat na Konsula Generalnego RP w Ałmaty prof. Józef Tymanowski:

Jeżeli chodzi o kontakt z Kazachstanem…

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (KO):

Proponowałbym serię pytań, myślę, że nie będzie ich jakoś przesadnie wiele i później wspólną odpowiedź. Pani przewodnicząca Burzyńska, bardzo proszę.

Poseł Lidia Burzyńska (PiS):

Dziękuję bardzo. Panie przewodniczący, panie ministrze, szanowne panie posłanki, posłowie i pan, panie profesorze, pana wizja pracy jako Konsula Generalnego jest zapewne bardzo budująca i dająca dobry wydźwięk funkcjonowania właśnie na tym terenie. Natomiast mam jedno pytanie. Pan dużo mówił o powstawaniu wszelkiego rodzaju grup wspierania, biznesu, natomiast ja, jako człowiek związany z edukacją zapytam pana w ten sposób. Jeżeli chodzi o Kazachstan, to jedyną szkołą, o której pan powiedział, to jest gimnazjum, w którym uczy się około 60 uczniów. Nauczani są przez nauczyciela, który jest dostarczony, znaczy przepraszam, nie dostarczony, bo to brzydko brzmi, ale wysłany przez ORPEG. Nadal nie jest uregulowane mimo podpisania porozumień dwustronnych, że o nauczyciela musi tam wnioskować stowarzyszenie polonijne. Tak, dokładnie.

Do czego zmierzam? Wśród tych 60 osób to tak naprawdę tylko i wyłącznie kilku uczniów jest z korzeniami polskimi, a reszta to są inne narodowości. To dobrze, bo w ten sposób zdobywają umiejętność posługiwania się językiem polskim, poznawania naszej kultury, naszej przeszłości. Proszę mi powiedzieć, jak pan zamierza współpracować z tymi organizacjami, które organizują sobotnio-niedzielne szkoły we wsiach, bo większość potomków polskich zamieszkuje nieduże miasta, właśnie małe wsi. Jak pan widzi możliwość działania, rozbudzania, zachęcania i wspierania tych środowisk? Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (KO):

Dziękuję bardzo. Ze swojej strony pozwolę sobie najpierw wyrazić satysfakcję, że jeszcze niedawno, bo 26 stycznia, kiedy dyskutowaliśmy na posiedzeniu Komisji o sytuacji Polaków w Kazachstanie, a jednym z głównych mankamentów sprawowania opieki nad

nimi przez Rzeczpospolitą był brak konsula generalnego. Dlatego cieszę się, że kilka tygodni po tym posiedzeniu już mamy możliwość zaopiniowania kandydatury i ten stan, rzeczywiście dolegliwy brak, zostanie wreszcie zlikwidowany i nasi rodacy będą mieli możliwość bezpośredniego kontaktu z konsulem generalnym. Jest to bardzo ważne, bo Kazachstan jest dla nas bardzo ważny.

Ze swojej strony chcę podziękować za prezentację tych założeń. Budzą one nadzieję, że rzeczywiście nasze współdziałanie, nasza opieka nad Polakami w Kazachstanie będzie prowadzona sprawnie, profesjonalnie i z dobrą wizją. Natomiast jeżeli mógłbym zadać jedno pytanie, to chciałbym zwrócić się do pana profesora tylko z prośbą o rozwinięcie wątku dotyczącego repatriacji. Wszyscy wiemy, że Kazachstan z jednej strony pozostaje głównym kierunkiem repatriacji Polaków do ojczyzny. Konsul będzie w naturalny sposób pracował w pewnym rozdarciu, bo z jednej strony trzeba się opiekować i wzmacniać Polonię żyjącą na miejscu, a z drugiej strony także pomagać i aktywizować proces repatriacyjny, tak aby przebiegał jak najsprawniej. Chciałbym poprosić pana o kilka zdań na temat tego, w jaki sposób zamierza Konsulat Generalny RP wspierać sprawny i jak najaktywniejszy proces repatriacyjny. O tym też niedawno rozmawialiśmy. Wiemy, że do przezwyciężenia są rozmaite bariery tu – na miejscu, w Polsce – przede wszystkim dotyczące zwiększenia finansowania dla tego procesu, ale oczywiście konsulat ma tutaj z całą pewnością swoje zadania i będzie mógł ten proces dobrze współorganizować. Tyle jeżeli chodzi o moje pytanie. Więcej pytań nie widzę. Bardzo proszę pana profesora o odpowiedź.

Kandydat na Konsula Generalnego RP w Ałmaty prof. Józef Tymanowski:

Panie przewodniczący, panie pośle, jeśli chodzi o kontakt z Kazachstanem, to moim przedmiotem zainteresowania jest m.in. Kazachstan. Ostatnia konferencja, którą organizowałem, to było 21 grudnia 2021 r. Była to szósta rocznica podpisania umowy między Republiką Kazachstanu a Unią Europejską i państwami członkowskimi o wzmocnieniu współpracy i partnerstwa. Kazachstan jako pierwszy podpisał tę umowę i to wynikało także z moich kontaktów na uczelni w Kazachstanie. Poza tym prywatnie moją doktorantką jest pani z Kazachstanu, która kończy u mnie pisanie pracy. Moja przygoda z Kazachstanem, w sensie poznawczym, trwa od 2014 r., kiedy to zorganizowałem konferencję na Uniwersytecie Warszawskim, na którą zaprosiliśmy też delegacje z uczelni oraz z placówki dyplomatycznej.

Kolejnym, ostatnim etapem, tego zaangażowania jest to, że byłem w grupie wyjeżdżającej do Ałmaty i do Astany. 2 kwietnia w tym roku wyjeżdża delegacja z Wydziału Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych na zaproszenie uniwersytetów w Astanie i w Ałmacie. Tak że mamy ten kontakt naukowy i chcielibyśmy po prostu, żeby te kontakty, które są bardzo istotne, żeby je także przełożyć, wykorzystać do innych form współpracy. Między innymi chciałbym to wykorzystać w pracy konsula, dlatego że mam świadomość, że takie punktowe podejście nie jest zbyt skuteczne, natomiast podejście systemowe, gdzie np. nauka języka, czy kształtowanie tożsamości, włączamy różne grupy środowiskowe, elity polityczne także z Kazachstanu, daje nam gwarancję pewnego sukcesu. W tym zakresie mam doświadczenie, dlatego sądzę, że jest to wyzwanie, które przyjąłem z satysfakcją, jak już powiedziałem, traktuję to jako misję, a nie jako pracę i tak bym chciał, żeby to było zrozumiane.

Panie przewodniczący, jeżeli chodzi o drugie pytanie, o nauczanie, o edukację, to było też podpisane porozumienie w 2016 r. między rządem polskim a Republiką Kazachstanu, ale ono jest nieskuteczne. Tutaj pani poseł słusznie zauważyła, że Kazachowie nie reagują. Tam są dwa przypadki, gdzie aby zaprosić księży i zaprosić nauczycieli, musi być najpierw zgoda na działalność misjonarską w obwodzie, w urzędzie obwodowym, a później w MSZ taka wstępna zgoda na wydanie wizy. W obwodzie ałmatyńskim od kilku lat są problemy. Nie znam tej sytuacji, bo nie byłem, ale sądzę, że jest to do rozwiązania. Jednym z obowiązków konsula generalnego są m.in. wizyty w urzędach, więc sądzę, że nic nie stoi na przeszkodzie, abym nie poruszył werbalnie tej kwestii. Poza tym jest też inne narzędzie, które w moim przekonaniu jest bardzo znaczące i skuteczne. To są organizacje debat i konferencji, bo jeżeli pójdę do urzędnika, to on mnie przyjmie

herbatą i niewiele załatwimy z tych kwestii. Jeżeli ja go zaproszę na debatę, gdzie będzie wiele osób z różnych środowisk naukowych, politycznych, to wtedy ta rozmowa będzie bardziej skuteczna. Sądzę, że znam ten problem i też jestem ciekawy, jak na miejscu będę do niego podchodził, bo nie będę się wymądrzał, że z góry wszystko wiem. Jednak uważam, że podejście systemowe będzie tutaj bardzo istotne.

Jeżeli chodzi o naukę w sobotę i niedzielę, to przyznaję pani, że faktycznie jest to kwestia ORPEG, czyli nauczycieli, którzy przyjeżdżają i na nich bazujemy. W moim przekonaniu, powinniśmy też odchodzić od takiej pomocy, a skoncentrować się także na miejscowych zasobach, które tam są. Dlatego w moim programie zaproponowałem czy zasygnalizowałem, że chciałbym także oddziaływać na szkoły średnie kazachstańskie, a więc nie tylko na Polonię, bo jeżeli byśmy się ograniczyli do Polonii, to wtedy nie bylibyśmy szanowani przez drugą stronę. Natomiast, jeżeli będziemy organizowali wspólne przedsięwzięcia Polonii i uczniów ze szkół kazachstańskich, to kto wie czy nie uda mi się przekonać w obwodzie czy w szkole do potrzeby zorganizowania nauki języka polskiego.

Podobnie też, nie zawarłem tego w moim wystąpieniu, ale jest też duża szansa na uczelni. Jeden z absolwentów Uniwersytetu Wrocławskiego jest rektorem w jednej z uczelni w Ałmaty, więc nic nie stoi na przeszkodzie, żebyśmy nawiązali współpracę naukową, a potem też przeszli na inne płaszczyzny, które są korzystne z punktu konsulatu generalnego. Tutaj mam taki zamiar, ale nie chcę odkrywać wszystkich kart, bo muszę najpierw rozpoznać sytuację na miejscu. Z pokorą podchodzę do tych zadań, bo wiem, że inaczej się mówi jak się nie ma tej praktyki. Natomiast jeszcze raz powtarzam, że chciałbym podejść do tego systemowo i sądzę, że efekt będzie. Gdybym miał okazję spotkać się po zakończeniu mojej misji, to chętnie bym wtedy na te wszystkie pytania odpowiedział w sposób wyczerpujący. Dziękuję bardzo.

Panie przewodniczący, jeżeli chodzi o repatriację, faktycznie, to jeden z najważniejszych problemów w konsulacie, bo od 2015 r. nastąpił trzykrotny wzrost. W 2015 r. było 200 obywateli, którzy otrzymali wizy repatriacyjne. W 2019 r., czyli w momencie pandemii 850, natomiast w 2021 r. to już jest chyba 720, nie pamiętam, ale takie szczegóły nie są istotne. Faktem jest, że jest pewna tendencja zwyżkowa i konsulat musi przygotować się na te wizy repatriacyjne.

W moim przekonaniu, musimy być też otwarci na pewne przemiany, które zachodzą w regionie, dlatego że praca placówki w Ałmaty jest w pewnym sensie także pewną funkcją wydarzeń, które mają miejsce w Azji i w Europie, i destabilizacja systemu politycznego czy to co mówiłem, że próby wyjazdu Polaków, Niemców do krajów europejskich jest podyktowana brakiem tego bezpieczeństwa. W moim przekonaniu, jako konsul generalny, będę uczestniczył w dyżurach, ale będę też prowokował spotkania z Polonią, tam gdzie jest to możliwe. Oczywiście zapoznam się na miejscu z tym, gdzie byłoby największe zapotrzebowanie i wtedy po prostu będę wyjaśniał problem repatriacji i możliwości jakie są w Polsce. Będę też uświadamiał, przestrzegał przed zbyt pochopnymi decyzjami, dlatego że mam świadomość, że wielu tych kandydatów nie kieruje się wcale miłością do Polski. Oni traktują repatriację jako pomost do lepszego życia, do lepszego świata. Jak wiemy doskonale, państwo posłowie się orientujecie, że polskość w XIX i XX wieku była bardzo mało widoczna, jeżeli chodzi o ten obszar Kazachstanu. Była to mieszanina kultury białoruskiej, ukraińskiej i polskiej, dlatego też w okresie sowietyzacji czy kazachizacji, dzisiaj też widzimy, że są problemy, którym Konsulat Generalny RP będzie musiał stawić czoła. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (KO):

Dziękuję bardzo, panie profesorze, także za to, że podczas tej sesji pytań i odpowiedzi mieliśmy okazję przekonać się…

Jeszcze pani posłanka Szmajdzińska, bardzo proszę.

Poseł Małgorzata Sekuła-Szmajdzińska (Lewica):

Słówko tylko, panie profesorze, rzeczywiście imponuje pan wiedzą. Tylko proszę pamiętać o jednej rzeczy, że już mamy Nur-Sułtan, już nie mamy Astany.

Kandydat na Konsula Generalnego RP w Ałmaty prof. Józef Tymanowski:

Z tego co wiem, to był wniosek do parlamentu o zmianę, ale zgadzam się. Dziękuję za uwagę, bo tuż po wydarzeniach była inicjatywa, żeby dokonać zmiany.

Poseł Małgorzata Sekuła-Szmajdzińska (Lewica):

Powiem uczciwie, że to trochę smutne, że tak się stało, przynajmniej ja tak o tym myślę, ale takie są zmiany, bo nastąpiło to w 2019 r. Rzeczywiście generalnie imponuje pan wiedzą i widzę, że jest pan bardzo pozytywnie nastawiony do tej ciężkiej pracy, która pana czeka.

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (KO):

Dziękuję bardzo. Chciałem dokończyć ten wątek, który rozpocząłem, że w czasie prezentacji mogliśmy zapoznać się ze stroną merytoryczną, a w czasie sesji pytań i odpowiedzi przekonać się, że kandydat także jest pełen pasji, aby tę funkcję pełnić, co myślę, że niezmiernie nas cieszy, bo wszyscy mamy świadomość, że wyjeżdża pan do wielkiego kraju w sytuacji, co tu dużo kryć, bardzo trudnej i która będzie wobec tej misji wymagająca. Z całą pewnością będziemy trzymać kciuki, aby była jak najkorzystniej i najbardziej udanie wypełniana.

Nie ma więcej pytań, zatem będziemy przechodzili do głosowania. Na czas głosowania bardzo proszę pana profesora o opuszczenie sali, a my będziemy głosować.

[Po przerwie]

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (KO):

Proszę o zaproszenie kandydata.

Szanowny panie profesorze, jest mi niezmiernie miło poinformować, że Komisja pozytywnie zaopiniowała pańską kandydaturę na Konsula Generalnego Rzeczypospolitej Polskiej w Ałmaty. W imieniu Komisji pragnę złożyć gratulacje, życzenia dobrej, owocnej pracy i zapewnić o współpracy Komisji w formacie dyplomacji parlamentarnej. Pozostajemy do dyspozycji. Zapraszamy do tego byśmy mogli tutaj wspólnie działać na rzecz Polski i na rzecz Polaków w Kazachstanie. Jeszcze raz gratuluję i zapraszam, wręczę opinię Komisji. Zapraszam, panie profesorze.

Kandydat na Konsula Generalnego RP w Ałmaty prof. Józef Tymanowski:

Dziękuję, to naprawdę dla mnie zaszczyt.

Przewodniczący poseł Robert Tyszkiewicz (KO):

Jeszcze raz serdecznie gratuluję. Chciałbym pogratulować też panu ministrowi kandydatury.

Punkt drugi posiedzenia Komisji, czyli sprawy różne. Czy są zgłoszenia? Nie ma.

Dziękuję bardzo. Zamykam posiedzenie Komisji.